

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

12
Butlletí
informatiu
2011

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

experiència

“L'Orquestra Creativa” de Santa Maria da Feira, inclusió social a través de la música

L'Ajuntament de Santa Maria da Feira i el Centre de Creació de Teatre i Art de Carrer (CCTAR) van engegar, l'any 2008, un projecte innovador d'inclusió social i d'enfortiment de la comunitat a través de la música: “l'Orquestra Inestable”, que, actualment, pren un nou impuls amb el nom “Orquestra Creativa”.

La zona d'intervenció escollida per a la posada en marxa de la proposta va ser el districte de Fiães, que, amb prop de 9.000 habitants i un índex d'envelliment del 78%, és un dels districtes amb més problemes econòmics i socials de Santa Maria da Feira. Aquesta ciutat, situada a la regió del Nord (Portugal), té prop de 136.000 habitants i la seva economia es basa en el sector econòmic secundari, seguit del terciari.

L'objectiu de la iniciativa era formar en el districte una orquestra que practiqués la improvisació musical per tal de potenciar la creativitat, l'autoestima, el sentiment de pertinença a la comunitat i les relacions intergeneracionals entre els seus components.

El resultat ha estat una orquestra, formada per 100-150 persones d'entre 9 i 80 anys pertanyents a diferents col·lectius en risc d'exclusió social, ben poc freqüent no tan sols per la seva composició singular, sinó també pel fet de combinar instruments tradicionals amb d'altres creats a partir de materials reciclats.

En un primer moment es va presentar la iniciativa a centres educatius, associacions de solidaritat social, bandes de música, etc., amb la finalitat de fomentar la participació i la implicació directa de la comunitat.

El músic serbi Aleksandar Caric, que en les seves visites mensuals s'encarrega d'acompanyar l'orquestra en el procés de creació artística i d'introducció al llenguatge musical dels seus components, n'és el director artístic i compta amb un grup de professors locals formats per a

(continua a la pàg. 2)

editorial

Aquest any 2011 s'han celebrat eleccions municipals a Itàlia, a l'Estat espanyol i, aviat, seran a l'Argentina. Aquests territoris representen, avui, el 53,3% de les ciutats de l'AICE. Volem, doncs, donar la benvinguda als nous alcaldes i alcaldesses i als seus equips, i, molt especialment, a l'alcalde de Barcelona i nou president de l'Associació, el Sr. Xavier Trias i Vidal de Llobatera.

Avui, 439 ciutats formen part de l'Associació. Els seus governs locals han manifestat una aposta ferma i compromesa per a fer de l'educació un eix fonamental i transversal del seu projecte polític, mobilitzant i col·laborant, alhora, amb els diversos agents de la societat civil que aconsegueixen a la ciutat una funció educadora, sovint implícita.

Tal com recull la Carta de Ciutats Educadores: “El dret a la ciutat educadora ha de ser una garantia rellevant dels principis d'igualtat entre totes les persones, de justícia social i d'equilibri territorial. Tot això accentua la responsabilitat dels governs locals en el sentit de desenvolupar totes les potencialitats educatives que acull la ciutat, tot incorporant

(continua a la pàg. 3)

“L'Orquestra Creativa” afavoreix la inclusió social, el desenvolupament comunitari, les relacions intergeneracionals i el valor del reciclatge a través de la música.

experiència

“L’Orquestra Creativa” de Santa Maria da Feira, un projecte d’inclusió social a través de la música

donar continuïtat al projecte en l’interval entre les visites de l’artista.

La creació de les peces del repertori es duu a terme mitjançant tallers d’improvisació en els quals s’estimula la creativitat dels membres de l’orquestra, sense tenir en compte la seva experiència musical anterior. Són ells qui creen les bases rítmiques de les peces, que seran acabades per músics professionals.

Un altre dels aspectes que caracteritza aquesta orquestra és que bona part dels instruments musicals són creats a partir de tota mena de materials reciclats: tubs d’instal·lacions elèctri-

ques, pals de senyals de circulació, ampolles, llaunes, cubells, etc. En aquest procés s’hi impliquen també les famílies dels components i la Brigada Municipal de Santa Maria da Feira.

L’orquestra va actuar per primera vegada el mes de maig de l’any 2008, en el marc del festival de teatre de carrer “Imaginarius” de Santa Maria da Feira. De llavors ençà, ha participat en molts altres esdeveniments com el Festival Internacional de Música de Paços Brandão, el Cicle de Músiques per a Pinotxo, la Biennal de Màscara de Bragança, etc. En totes aquestes actuacions l’orquestra ha tingut l’oportunitat de col·laborar amb artistes de disciplines diverses.

Al cap de tres anys d’existència, l’Ajuntament de Santa Maria da Feira i el CCTAR han decidit fer un pas més amb l’ampliació del seu radi d’acció al districte de Milheirós de Poiares i l’elaboració d’un nou espectacle que combinarà la creació musical amb la construcció d’una escultura sonora gegant que incorporarà efectes electrònics. D’aquesta manera, continuarà el diàleg entre tradició i innovació que ha caracteritzat el projecte des del primer dia.

Més informació de l’experiència a la pàgina www.edcities.org

presenta: Ajuntament de Santa Maria da Feira,
Departament d’Acció Social

contacte: Sra. Lisette Costa
e-mail: divisao.social@cm-feira.pt

xarxes de ciutats

★ X Trobada de la RECE

Representants de més de 50 ciutats membre van participar en la X Trobada de la Xarxa Estatal de Ciutats Educadores, que, amb el títol “Educatió i ciutat, una complicitat imprescindible”, es va celebrar a Alcalá de Guadaíra del 30 de març al 2 d’abril de 2011. Podeu veure els vídeos de la trobada a: <http://ciudadaseducadoras.ciudadalcala.org/> vídeos.

★ IV Congrés Nacional de la Xarxa Portuguesa

Lisboa va acollir el IV Congrés Nacional de la Xarxa Portuguesa, celebrat del 5 al 7 de maig a la Universitat Lusòfona de Lisboa amb el títol “Ciutat educadora i medi ambient: Problemàtica global - Respostes locals”. Més de 300 assistents van treballar al voltant de la temàtica del XII Congrés Internacional de l’AICE que tindrà lloc a Changwon el mes d’abril de 2012.

★ Assemblea de la Xarxa Francesa

L’Assemblea General de la Xarxa Francesa es va celebrar a Pessac els propers dies 1 i 2 de juliol. En el marc de la reunió es van tractar temes com ara la Crida de Bobigny, que vol llançar un debat nacional sobre l’educació; el present i el futur dels projectes educatius locals; la cooperació en polítiques sobre noves tecnologies; etc.

★ V Trobada de la Xarxa Brasileira

Sorocaba va acollir els dies 13 i 14 d’abril la V Trobada de la Xarxa Brasileira “Aprender a les ciutats i amb les ciutats” en el marc de la Setmana de la Ciutat Educadora de Sorocaba, en la qual van participar més de 40 municipis. En el decurs de la trobada, es va acordar crear una comissió de coordinació de la xarxa.

Més informació a www.edcities.org

entrevista

Sra. Ana Olivera

Intendenta de Montevideo, Uruguai

Quines són les àrees d'acció principals del seu govern?

El nostre objectiu principal és construir una ciutat digna per a tothom. La idea ordenadora central de la nostra activitat és la promoció del dret a la ciutat. Instal·lar el tercer nivell de govern tot impulsant una participació com més estesa, intensa i eficaç millor, promoure la millora permanent de la qualitat mediambiental i assegurar el desenvolupament del sistema metropolità de transport, per tal de multiplicar la capacitat de mobilitat i accés dels ciutadans i ciutadanes de Montevideo a tots els punts del territori, són objectius amb els quals ens hem compromès per a aquest període i que s'inscriuen en un esforç a llarg termini iniciat fa 20 anys.

En quina mesura el plantejament "ciutat educadora" pot contribuir a afrontar aquests reptes?

És fonamental. Sense una ciutadania informada, educada i compromesa amb el sosteniment de la gestió quotidiana i amb l'impuls als canvis, la possibilitat de millora i transformació permanent d'una ciutat esdevé impossible.

En el procés de descentralització, com s'impulsa des dels governs municipals [equivalents a governs de districte] la participació ciutadana en la gestió de polítiques públiques?

Primerament, mitjançant el procés d'elecció d'alcalde i regidors, i els debats sobre política pública que hi van associats. En segon lloc, gràcies a l'existència i el funcionament dels consells veïnals. En tercer lloc, per mitjà de la realització dels consells oberts. En quart lloc,

amb la promoció del pressupost participatiu. I, finalment, a través de la nostra presència permanent en els barris per a informar, debatre i escoltar.

El pla de mobilitat urbana engegat, en quina mesura contribuirà a millorar els espais públics i a recuperar-los per a la ciutadania?

La millor política de recuperació de l'espai públic és la que en promou el seu ús intens i plural. El sistema de transport col·lectiu fa possible d'accedir-hi [...] enfortir-lo és un objectiu fonamental.

La mobilitat és un dret. L'accés al gaudi dels béns públics de la ciutat és un dret. I per tal que tothom pugui exercir aquests drets, cal desplegar un conjunt d'infraestructures, serveis i polítiques d'animació del seu ús.

Què aporta a la gestió municipal el fet de prendre consciència del vessant educatiu de les diferents polítiques i actuacions municipals?

L'enriqueix, la repta a millorar permanentment, la valora i fa que els seus protagonistes se sentin valorats.

Com s'impulsa una major transversalitat en les accions municipals?

Hi ha una tensió permanent entre la integralitat dels problemes i desafiaments reals involucrats en la gestió quotidiana de la ciutat i el tractament sectorial tradicional que se'n fa, sovint reforçat per l'organització sectorial o departamental de les institucions. Per tal de superar aquesta inèrcia, hem

editorial

al seu projecte polític els principis de la ciutat educadora."

Tenint en compte que aquest procés de construcció col·lectiva d'una Ciutat Educadora requereix un compromís a llarg termini, un dels requisits que es demanen per a formar part de l'Associació és, precisament, que l'adhesió i el compromís amb els principis de la Carta de Ciutats Educadores siguin aprovats pel Ple de Govern de la ciutat.

En els territoris en què les administracions estan professionalitzades, el procés de canvi pot ser facilitat pel cos de funcionaris; alhora, però la societat civil també hi té un paper clau. Les ciutats de l'AICE continuen fent camí amb aquests canvis que, sens dubte, aportaran noves relacions, nous enfocaments, noves reflexions i noves pràctiques per aprendre i compartir.

Secretariat de l'AICE

c/ Avinyó 15, 4ª planta
08002 Barcelona
Tel. + 34 93 342 77 20
Fax +34 93 342 77 29
E-mail: bidce@bcn.cat

organitzat gabinets operatius per mitjà dels quals diversos departaments sectorials treballen de manera conjunta i simultània en la resolució d'un problema o en la definició d'una política institucional. De la mateixa manera, promovem la coordinació amb altres organismes. I promovem especialment que les polítiques envers el gènere, la infància, la joventut, la gent gran, l'atenció a les persones discapacitades i el combat contra la discriminació, siguin presents com una dimensió ineludible en totes les nostres accions, perquè construir ciutat no és només fer obra física, sinó, sobretot, construir aquesta xarxa complexa d'accions econòmiques, polítiques, socials i culturals. Les obres físiques són tan sols una part del suport material d'aquestes accions.

Més informació a www.edcities.org

experiència

“L'Acadèmia de Changwon”: una aposta per la formació permanent

Per tal de fer front als reptes que planteja la globalització i de constituir-se en una societat basada en la informació i el coneixement, l'Ajuntament de Changwon, per mitjà del Departament de Formació Permanent, promou, des de l'any 2006, “l'Acadèmia de Changwon”.

La ciutat sud-coreana de Changwon, capital de la província de Gyeongsang del Sud, compta amb 1.081.499 habitants, arran de la seva unificació l'any 2010 amb els municipis limítrofs de Jinhae i Masan. La seva característica actual de ciutat industrial i residencial, capital de província, data de 1974. De llavors ençà ha apostat per despuntar en àmbits com ara l'economia, l'educació i el medi ambient. N'és una bona mostra el fet que Changwon acollirà, l'any 2012, el XII Congrés Internacional de l'AICE, amb el lema: “Medi ambient verd, educació creativa”.

“L'Acadèmia de Changwon” és una nova oportunitat de formació fora del sistema reglat, que consisteix en un programa de conferències gratuït i obert a tota la ciutadania. El programa es difon, d'una manera especial, entre el col·lectiu de joves que encara no han decidit quins estudis faran, mestresses

de casa i treballadors, amb l'objectiu d'orientar i incentivar la seva formació permanent.

Les conferències, que es fan dues vegades al mes, són impartides per experts de renom que donen resposta a qüestions d'interès ciutadà en àmbits tan diversos com ara la cultura, l'educació, l'economia o la salut. Per tal de fer més amenes les sessions, les conferències són precedides d'actuacions culturals a càrrec de grups procedents del Centre de Formació Permanent de Changwon.

Mitjançant una enquesta, es coneixen els temes d'interès dels participants i es detecten necessitats formatives, la qual cosa permet orientar la persona a fer un curs d'aprofundiment, de sis mesos de durada, en el Centre de Formació Permanent per tal que adquireixi els coneixements i les competències que es requereixen en el mercat laboral.

Ahora, l'Acadèmia constitueix un canal per a fer arribar propostes i suggeriments a l'alcalde; gràcies a aquest canal, s'han implementat noves iniciatives com ara el sistema de suport a dones emprenedores o els centres de suport a famílies multiculturals.

La ciutat de Changwon promou el coneixement en àmbits molt diversos gràcies a un programa de conferències obert a tota la ciutadania: “l'Acadèmia de Changwon”.

En els gairebé sis anys de funcionament del programa, prop de 42.500 persones han participat en les 87 sessions de l'Acadèmia. Avui dia, l'Ajuntament es proposa estendre el programa a les àrees de la ciutat que abans formaven els municipis de Masan i Jinhae, en una aposta decidida per l'educació al llarg de la vida. Es vol, doncs, no tan sols incrementar la formació i la capacitat de tota la ciutadania, sinó també fomentar la seva participació en la millora de la qualitat de vida i en la construcció d'una ciutat més competent, educadora i sostenible.

Més informació a www.edcities.org

**presenta: Ajuntament de Changwon,
Departament de Formació Permanent**

**contacte: Sra. Sunny Kim
e-mail: sikimcan@korea.kr**

saps que...

★ El passat mes d'abril es va celebrar el seminari de formació “Ciutat educadora i governança local” a Montevideo i Sorocaba.

★ L'Ajuntament de Medellín i l'AICE han organitzat conjuntament la trobada “Escola, art i ciutat: construcció polifònica de ciutadanes”, celebrada del 13 al 15 de juny.

★ La pàgina web del XII Congrés Internacional de l'AICE: “Medi ambient verd, educació creativa” (Changwon, 2012), ja es troba disponible a: <http://www.iaec2012.go.kr>

★ Més de 100 ciutats han emplenat el qüestionari d'avaluació dels serveis oferts per l'AICE que ha d'ajudar a definir el pla d'acció 2012.

★ La Xarxa Mexicana té previst celebrar el seu IV Congrés Nacional a Tenango del Valle els dies 4 i 5 d'agost, en el qual es treballarà al voltant de la temàtica del XII Congrés Internacional.

les veus de les ciutats

1. Gràcies a la iniciativa **Peu al parc** de l'Ajuntament i de les Facultats integrades de Santo André (Brasil), els amants de l'esport a l'aire lliure tenen la possibilitat de rebre classes gratuïtes en els parcs municipals per part de professors i estudiants d'educació física.

2. Els voluntaris del programa **Et presto els meus ulls**, promogut per la Biblioteca Padre Salmerón i la Regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Cieza (Espanya), faciliten

l'accés a la lectura a aquelles persones que, per diferents motius, no poden llegir o tenen dificultats per fer-ho.

3. Mèxic DF treballa en la inclusió de joves en risc d'exclusió a través del programa **Atenció a la Societat de la Cantonada**, que proposa un ús diferent de l'espai públic amb l'organització d'activitats esportives, culturals i formatives.